

„Problemy Kościoła obecne w kanonach dyscyplinarnych Soboru Nicejskiego I” – zjazd Sekcji Patrystycznej (Obra, 15-17.09.2025)

**“The problems of the Church present in the disciplinary canons
of the First Council of Nicaea” – Meeting of the Polish Patristic Section
(Obra, Poland, 15-17.09.2025)**

Ks. Grzegorz Pakowski¹

W dniach 15-17 września 2025 roku odbył się kolejny zjazd Sekcji Patrystycznej przy Komisji ds. Nauki Katolickiej Konferencji Episkopatu Polski. Tym razem członkowie Sekcji spotkali się w Obrze, w Wyższym Seminarium Duchownym Ojców Oblatów Maryi Niepokalanej i Domu Rekolekcyjnym Alma Mater, mieszczących się w sięgającym XIII wieku pocysterskim opactwie. Organizatorem był prezes Sekcji, ks. prof. dr hab. Bogdan Czyżewski, ze względów zdrowotnych podczas samego zjazdu reprezentowany przez wiceprezesa, ks. prof. dr hab. Norberta Widoka, oraz ks. prof. dr hab. Piotra Szczura, skarbnika. Obowiązki gospodarza wziął na siebie o. prof. dr hab. Leon Nieścior OMI, który z zaangażowaniem i serdecznością przyjął 36 uczestników Zjazdu.

Poniedziałek, 15 września, był dniem wyjazdu pielgrzymkowo-turystycznego. Po obejrzeniu figury Jezusa Chrystusa Króla Wszechświata na przedmieściach Świebodzina oraz nawiedzeniu Sanktuarium Matki Bożej Wychowawczyni Powołań Kapłańskich w Paradyżu-Gościkowie, członkowie Sekcji udali się do Sanktuarium Matki Bożej Cierpliwie Słuchającej, gdzie włączyli się w Mszę Świętą parafialną. Homilię wygłosił ks. prof. dr hab. Marek Starowieyski. Po Mszy był jeszcze czas na kawę i chwilę rozmowy z kustoszem Sanktuarium, ks. lic. Marcinem Kliszczem, który tym życzliwiej przyjął grono patrologów, że sam miał za sobą studia w Instytucie Patrystycznym „Augustinianum”. Po południu uczestnicy wyjazdu zwiedzili część podziemi Międzyrzeckiego Rejonu

¹ Ks. Grzegorz Pakowski, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa, Polska; e-mail: grzegorz.pakowski@gmail.com; ORCID 0000-0003-0103-8521.

Umocnionego oraz spacerowali po Łagowie i Wolsztynie, a następnie wrócili do obrzańskiego klasztoru.

Drugi dzień spotkania rozpoczął się Mszą Świętą, której przewodniczył o. prof. dr hab. Bazyli Degórski OSPPE, a homilię wygłosił ks. dr hab. Waldemar Turek. Część naukową Zjazdu otworzył wiceprezes Sekcji Patrystycznej, ks. prof. dr hab. Norbert Widok, uzasadniając wybór tematu Zjazdu – problematyka kanonów dyscyplinarnych to jeden ze szczegółowych aspektów Soboru Nicejskiego I, szeroko omawianego w nauce w 2025 roku ze względu na 1700. rocznicę tego zgromadzenia. Uczestników powitał i pozdrowił o. prof. dr hab. Leon Nieścior OMI.

Moderatorem pierwszej sesji był ks. dr hab. Paweł Wygralak (UAM, Poznań). Rozpoczęło ją wspomnienie zmarłych w minionym roku patrologów oraz omówienie działalności Sekcji w ostatnich miesiącach. Pierwszy referat, (1) „Z historii polskiej patrologii”, wygłosił ks. prof. dr hab. Marek Starowieyski (Warszawa), przywołując postacie abp. Ignacego Hołowińskiego, ks. Bonifacego Ostrzykowskiego, ks. Antoniego Kanteckiego i ks. Tadeusza Jachimowskiego. Następnie (2) „Kanon trzeci Soboru Nicejskiego jako wyraz troski o życie moralne duchowieństwa” omówił ks. prof. dr hab. Piotr Szczur (KUL, Lublin), podkreślając zakorzenienie kanonu we wcześniejszych rozwiązaniach, m.in. synodu w Elwirze. Po drugim z wystąpień miała miejsce żywa dyskusja członków Sekcji m.in. na temat celibatu, wdowieństwa, małżeństwa i czystości w Kościele starożytnym.

Po krótkiej przerwie sesja przedpołudniowa była kontynuowana. Moderatorką drugiego panelu była dr hab. Karolina Kochańczyk-Bonińska (UW, Warszawa). Wysłuchaliśmy w nim trzech referatów. Dr hab. Marta Przyszychowska (Hiszpania) podjęła temat: (3) „Czy Bazyli Wielki był metropolitą? Struktura kościelna w Kapadocji w IV wieku”, w którym omówiła zagadnienia nakładania się na siebie podziałów administracyjnych państwowych i kościelnych, a także rolę i działalność Bazylego jako biskupa w Kapadocji. Ks. dr hab. Krzysztof Sordyl (Bielsko-Biała) omówił (4) „Kościół czystych w świetle 8 kanonu Soboru w Nicei”. Zwrócił szczególną uwagę na problem interpretacji terminu „nałożenie rąk” w tym kanonie, poszukiwanie odpowiedzi na pytanie, czy oznaczał sakrament czy wyłącznie błogosławieństwo dla powracających do jedności z Kościołem. Sesję zamknął referat ks. prof. dr hab. Marcina Wysockiego (KUL, Lublin) pt. (5) „Czy Sobór Nicejski zakończył kwestię *lapsi*? Casus sporu focjańskiego i Soboru Konstantynopolitańskiego IV”, wskazując na powrót po 500 latach do problemów dyscyplinarnych poruszanych na Soborze Nicejskim I. Również ten panel zakończyła gorąca, merytoryczna dyskusja z udziałem prelegentów i innych słuchaczy.

Po przerwie obiadowej ks. dr hab. Stanisław Adamiak (UMK, Toruń) wygłosił referat pt. (6) „O przenoszeniu (się) duchownych z miasta do miasta (kanon 15)”, różnicując sytuację biskupów, prezbiterów i diakonów, a także innych osób postrzeganych niekiedy jako duchowni, jak lektorzy. Po dyskusji z udziałem kilkorga członków Sekcji rozpoczęła się uroczystość wręczenia Jubileuszowej Księgi Pamiątkowej o. prof. dr. hab. Bazylemu Degórskiemu OSPPE. Otworzył ją ks. prof. dr hab. Norbert Widok, następnie głos zabrali współbracia jubilat – bp dr Łukasz Buzun OSPPE i o. dr Krzysztof Ościłowski OSPPE. Życiorys o. prof. Degórskiego (zawarty w Księdze Pamiątkowej) przedstawił ks. prof. dr hab. Piotr Szczur. Następnie ks. prof. dr hab. Marcin Wysocki, redaktor naczelny „Vox Patrum”, omówił zawartość Księgi Jubileuszowej, która stanowi zarazem 95. numer czasopisma. Składa się na nią, obok 30 artykułów, m.in. 14 listów gratulacyjnych i adres łaciński. Ks. prof. Wysocki wyraził jubilatowi wdzięczność za zaangażowanie w prace czasopisma – redakcję 5 tomów, pełnienie funkcji zastępcy redaktora i członka rady naukowej, a także przygotowanie wielu recenzji. Następnie gratulacje złożyli członkowie Sekcji: bp dr Łukasz Buzun OSPPE, ks. prof. dr hab. Marek Starowieyski, ks. dr hab. Waldemar Turek, o. prof. dr hab. Henryk Pietras SJ, ks. dr hab. Janusz Lewandowicz, ks. dr Michał Łukaszczyk, dr Magdalena Jóźwiak, o. dr Krzysztof Ościłowski OSPPE. Na końcu list ks. prof. dr hab. Bogdana Czyżewskiego, prezesa Sekcji, odczytał wiceprezes, ks. prof. dr hab. Norbert Widok. W odpowiedzi o. prof. Degórski zaznaczył, że brak słów, którymi mógłby wyrazić wdzięczność za tak wiele ciepłych słów i stwierdzeń. Podziękował Panu Bogu, Matce Bożej, św. Pawłowi, patronowi jego zgromadzenia, a także całej rodzinie zakonnej, a następnie zwrócił się do grona patrologów, wyrażając wdzięczność za podejmowane wspólnie inicjatywy, a także za ofiarowany tom. Po wręczeniu Księgi uczestnicy sympozjum spotkali się na raucie wydanym na cześć jubilata.

Trzeci, ostatni dzień sympozjum otworzyła Msza Święta, której przewodniczył ks. prof. dr hab. Norbert Widok. Homilię wygłosił o. prof. dr hab. Henryk Pietras SJ. Po Eucharystii i śniadaniu rozpoczęła się ostatnia z sesji, moderowana przez dr. Krzysztofa Mortę (UWr, Wrocław). Pierwszy z referatów, zatytułowany (7) „Próba zafałszowania kanonów nicejskich przez papieża Zozyma (Kartagina 419)”, wygłosił o. prof. dr hab. Henryk Pietras SJ (Rzym), zwracając uwagę na autorytet i rolę odniesienia się do kanonów nicejskich w problemach dyscyplinarnych Kościoła w V wieku. W drugim z wystąpień ks. dr Michał Łukaszczyk (Kalisz) przedstawił (8) „Echa kanonów dyscyplinarnych Soboru Nicejskiego w świetle *Altercatio lucyferiani et orthodoxi* Hieronima ze

Strydonu”, podkreślając odniesienie się przez św. Hieronima do kanonów VIII i XIX, a w pewnym stopniu także do II, X i XI, w toku sporów lucyferiańskich. Ostatnim referatem nie tylko w tym panelu, ale na całym zjeździe, był głos gospodarza, o. prof. dr. hab. Leona Nieściora OMI (UKSW, Warszawa), który zatytułował swoje wystąpienie (9) „*Credo – największe dziedzictwo Soboru Nicejskiego*”, dokonując swoistego podsumowania obrad i podkreślając nieustającą aktualność dorobku Soboru. Również po tym panelu nie zabrakło czasu na interesujące pytania i merytoryczną dyskusję.

Po zakończeniu tej części doszło do prezentacji nowych doktorów, członków Sekcji Patrystycznej. Ks. dr Wojciech Witowski (Tarnów) uzyskał doktorat na KUL (promotor – ks. prof. dr hab. Piotr Szczur), na podstawie dorobku – szeregu artykułów dotyczących praktyk pokutnych Kościoła irlandzkiego i brytyjskiego. O. dr Józef Trzebuniak SVD swój doktorat pt. „Uczestnictwo w boskim Logosie według greckich Ojców Kościoła II wieku” (promotor – ks. prof. dr hab. Leszek Miśarczyk) obronił na KUL już kilka lat temu, teraz jednak po powrocie z pracy na misjach miał okazję przedstawić siebie oraz swój dorobek naukowy i tłumaczeniowy członkom Sekcji. Jako następna autoprezentacji dokonała dr Sylwia Sperling (Kraków), która doktorat pt. „Między Kartaginą a Orange. Kontrowersja pelagiańska na synodach biskupich w latach 411-529” (promotor – ks. prof. dr hab. Arkadiusz Baron) obroniła na Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie. Następnie członkom Sekcji przedstawił się ks. dr Piotr Dykowski (Włocławek), autor rozprawy pt. „Rola cnót w życiu duchowym i życiu publicznym w świetle pism moralno-ascetycznych św. Ambrożego z Mediolanu” (promotor – ks. prof. dr hab. Jerzy Pałucki), obronionej na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Po prezentacji omówiono nowości wydawnicze i planowane inicjatywy naukowe oraz publikacje. Podziękowania i zamknięcia zjazdu podjął się skarbnik Sekcji Patrystycznej, ks. prof. dr hab. Piotr Szczur, który wyraził radość ze spotkania i okazji do wysłuchania znakomitych referatów dotyczących kanonów nicejskich, a także do godnego uczczenia jubileuszu o. prof. dr. hab. Bazylego Degórskiego OSPPE. Zaprosił uczestników na kolejny zjazd, planowany na 13-16 września 2026 roku w Trzebinii u ojców salwatorianów i zapowiedział, że będzie poświęcony tematowi krzyża u Ojców Kościoła.